



Lausunto Ajankohtaiselonteosta turvallisuusympäristön muutoksesta eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Nuorisotutkimusseura 25.4.2022



Lausunnon kohteet

- Nuorisotutkimusseura kiittää sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua turvallisuusselonteosta tilanteessa, jossa alueellinen turvallisuustilanne on oleellisesti muuttunut. On tärkeää, että myös nuorten näkemykset huomioidaan tehtäessä valtakunnallisesti tärkeitä ja Suomea pitkäksi aikaa sitovia päätöksiä.
- Nuorisotutkimusseuran keskeiset osaamisalueet liittyvät nuoriin ja nuorisopolitiikkaan. Tässä lausunnossamme keskitymme näin ollen ajankohtaiselonteon niihin ulottuvuuksiin, jotka liittyvät nuoriin tai nuoria koskevaan tietoon. Varsinaiset turvallisuuspoliittiset kysymykset eivät kuulu osaamisalueeseemme emmekä siten ota niihin kantaa.
- Keskitymme seuraaviin teemoihin:
 - 1) Nuorten näkemykset NATOsta
 - 2) Nuorten huomioiminen hybridirivaikuttamisen kohteena
 - 3) Nuorten henkisen kriisinsietokyvyn tukeminen
 - 4) Venäläistaustaiset nuoret ja russofobia



Nuorten Nato-näkemykset

- Vuoden 2018 Nuorisobarometrissa (Pekkarinen & Myllyniemi et al. 2019) kysyttiin, kannattivatko 15-29- vuotiaat vastaajat Nato-jäsenyyttä. Joka neljännen nuoren (25 %) mielestä Suomen pitäisi pyrkiä Naton jäseneksi, kun kaksi kolmesta (67 %) oli päinvastaista mieltä. Tuolloin Nato-jäsenyyden kannatus oli selvästi voimakkainta niiden nuorten parissa, jotka ovat huolissaan sotilaallisesta hyökkäyksestä Suomeen. Hyökkäykseltä ennaltaehkäisevä pelote nähtiin siis yleisesti Nato-jäsenyyden eduksi.
- 13.4. julkaistun Helsingin Sanomien gallupin mukaan sukupolvet suhtautuvat eri lailla Natoon. Suurinta kannatus on yli 70-vuotiaiden keskuudessa, kun enintään 30-vuotiaista jäsenyyden kannalla oli 39 prosenttia. Moni opiskelija (40 %) ei ollut muodostanut kantaansa. (HS 13.4.) Nuorten NATO-suhde on siis selvästi vanhempia ikäpolvia varauksellisempi, mikä kaipaa oman tarkastelunsa mahdollisessa jäsenyysprosessissa.
 - **Nuorisotutkimusseura esittää, että NATOon liittymisestä tehdään myös sukupolvivaikutusten arviointi ja varaudutaan tekemään tämän perusteella nuorisopoliittisia toimenpiteitä.**
- Tämän hetkisen tiedon varassa ei voida sanoa, mistä nuorten muita sukupolvia vähäisempi NATO-kannatus aiheutuu. Oletettavaa on, että sitä selittää esimerkiksi nuorille ajankohtainen asevelvollisuuden suorittaminen ja mahdolliset vaikutukset Suomen osallistumiselle kansainvälisiin konflikteihin.
 - **Suosittelavaa on, että NATO-jäsenyydestä haettaessa tiedotetaan jäsenyyden seurauksista nuorille ymmärrettävällä tavalla heidän seuraamissaan kanavissa**



Henkinen kriisinsietokyky ja nuoret

- Selonteko toteaa kriisinsietokyvystä (s. 36), että ”E erityisen tärkeää on huolehtia haavoittuvimmassa asemassa olevista henkilöistä. Etenkin nuorten tilanne on huonontunut entisestään mielenterveyden osalta, koska taustalla on koronapandemian haitallinen vaikutus, joka on kohdistunut nuoreen ikäluokkaan. Varhaiskasvatuksen ja koulun turvallinen arki vuorovaikutus-suhteineen on lasten ja nuorten hyvinvoinnille keskeistä.” Nuorisotutkimusseura kiittää sitä, että kriisinsietokyvyn sukupolviulottuvuudet huomioidaan.
- Koronan vaikutuksista nuoriin tarvitaan vielä lisää tietoa, mutta eri tutkimuksia voi vetää yhteen todeten, että nuoret jakautuvat niihin nuoriin, jotka selviävät koronasta melko hyvin, niihin joiden elämänlaatua korona on jopa parantanut, ja heihin, jotka ovat erityisesti kärsineet koronasta, ja joiden osalta jälkivaikutukset voivat jäädä pitkäaikaisiksi. Jälkimmäiset nuoret ovat pääosin niitä, joiden tilanne oli heikko jo ennen koronaa johtuen erilaisista haasteista terveyden tai toimeentulon osalta.
- Nuorten hyvinvoinnin tukeminen on erityisen keskeistä tilanteessa, joissa on nähtävissä turvallisuusuhkia lähialueella. Tämä edellyttää paitsi kohdennettuja toimenpiteitä, myös universaaleja eli kaikille kohdennettuja ennaltaehkäiseviä toimia.
 - **Nuorisotutkimusseura esittää, että henkisen kriisinsietokyvyn turvaamiseen varaudutaan huolellisesti nuorten ikäluokkien osalta huomioiden erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät. Mikäli tämän hoitoon allokoidaan resursseja, tulisi nämä rakentaa jo olemassaolevien verkostojen ja pitkäaikaisen osaamisen vahvistamisen varaan.**



Hybridivaikuttaminen

- Vuoden 2021 nuorisobarometrissa (Kiilakoski et al. 2022) kysyttiin tiedon lähteitä ympäristöasioissa. Yhteensä tärkein tietolähde kaikille 15-29-vuotiaille oli joukkotiedotusvälineet, mutta 15-19-vuotiaille keskeisin tiedon lähde oli sosiaalinen media. (Kiilakoski & Laine 2022.) Kun tiedetään mahdollisuudet vaikuttaa sosiaalisen median kautta poliittiseen kannanmuodostukseen, tulee varautua siihen, että myös suomalaisiin nuoriin pyritään vaikuttamaan. Nuorten seuraamat sosiaalisen median kanavat eriytyvät osin aikuisten seuraamista, mikä potentiaalisesti altistaa niitä mahdollisille vaikuttamisyrityksille, jotka jäävät osin piiloon aikuisilta.
 - **Nuorisotutkimusseura suosittelee vaikuttamisessa varauduttavan nuorisokulttuurisin keinoin. On hyvä vahvistaa esimerkiksi YLE:n mahdollisuutta tuottaa uutissisältöjä nuorille erilaisiin somekanaviin.**
 - **Esimerkiksi Norjassa on alustavia raportteja siitä, että koronatiedotuksessa onnistunut strategia oli tehdä yhteistyötä sosiaalisen median influenssereiden kanssa ja pyrkiä saamaan mukaan nuorten suosimia sosiaalisen median yhteisöjä.**
 - **Nuorisotutkimusseura suosittelee, että tämänkaltaiseen yhteistyöhön varaudutaan erityisesti tilanteissa, missä on oletettavissa Suomeen kohdistuvaa systemaattista vaikuttamista.**



Venäläistaustaisten nuorten syrjinnän ehkäisy

- Selonteko toteaa aiheellisesti s. 37 ”On erittäin tärkeää torjua mahdollista syrjintää ja eriarvoistamista venäläisvähemmistöä ja muita vähemmistöjä kohtaan”.
 - **Nuorisotutkimusseura suositaa valtiollisia toimenpiteitä, jotka korostavat anti-rasismia yleensä sekä ajankohtaisen tilanteen vuoksi erityisesti russofobian ehkäisemistä.**
- Tutkimuksissa on raportoitu kasvatusinstituutioissa tapahtuvasta rakenteellisesta rasismista (esim. Souto 2011). Siksi on syytä varmistaa, että venäläistaustaisten lasten ja nuorten kasvuympäristö on Suomessa turvallinen.
- Culturas-säätiön vuoden 2019 tiedon mukaan Suomessa oli 21 000 venäjänkielistä lasta ja nuorta. Tämän ohella on Suomessa venäjänkielisiin perheisiin syntyneitä. Määrä on merkittävä ja näkyy monissa eri ympäristöissä. Tämän huomioiminen niin kouluissa, harrastuksissa kuin nuorisotyössä on keskeistä. On varmistettava, ettei kiusaamista ja syrjintää tapahdu. Tämä edellyttää nykyisen monikulttuurisuutta, antirasismia, rauhan-, ihmisoikeus-, demokratia- ja globaalikasvatusta sekä konfliktienratkaisua koskevan osaamisen vahvistamista nuorten kasvu- ja ympäristöissä.
- On syytä varautua siihen, että suomalaisen yhteiskunnan ja venäläistaustaisten perheiden näkemykset Ukrainan sodasta ovat erilaisia. Asian käsitteleminen niin koulun sisäisessä (formaali oppiminen) kuin sen ulkoisessa (non-formaali oppiminen) kasvatuksessa on tärkeää.
- **Nuorisotutkimusseura haluaa kiinnittää huomiota nuorisotyön ja harrastusten asemaan sekä syrjinnän ennaltaehkäisyssä että mahdollisten konfliktitilanteiden hoidossa.**



Nuorisotutkimusverkosto

on Nuorisotutkimusseuran alaisuudessa toimiva tutkimusinstituutti, jossa työskentelee vuosittain n. 15-20 tutkijaa. Tavoitteena on akateemisesti korkeatasoisen ja yhteiskunnallisesti relevantin tutkimustiedon tuottaminen. Tutkimusteemoja: Sukupolvisuhteet, Elämäntilanne, Siirtymät, Demokratia, Yhdenvertaisuus, Eriarvoisuus

Nuorisotyö, Nuorten palvelut, Nuorten toiminta

Toistuvia tiedonkeruita: Nuorisobarometri (yhteistyössä Valtion Nuorisoneuvoston kanssa), Elinolot-vuosikirja, Vapaa-aikatutkimus. Teemat vaihtuvat.

Juuri ilmestynyt Nuorisobarometri 2021 käsittelee nuorten ympäristönäkemyksiä. Seuraavan barometrin teema: resilienssi. Ilmestyy keväällä 2022.

Ajankohtaista: nuorten kokemukset korona-aikana: Poikkeusolot-kirjoitussarja. Pohjautuu kolmeen vuosina 2020-21 toteutettuun tiedonkeruuseen. Vuonna 2022 toteutetaan kaksi seurantakyselyä.

Lähteet:

- Kiilakoski, Tomi (toim.) (2022): Kestävää tekoa. Nuorisobarometri 2021. Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura, Opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 237, Kenttä. www.tietoanuorista.fi
- Kääriälä, Antti ym. (2020): Suomi seuraavan sukupolven kasvuympäristönä. Seuranta Suomessa vuonna 1997 syntyneistä lapsista, joilla on ulkomailla syntynyt vanhempi. Raportti 15/20. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 228.
- Pekkarinen, Elina & Myllyniemi, Sami (toim.) (2019): Vaikutusvaltaa Euroopan laidalla. Nuorisobarometri 2018. Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura, Opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 216, Kenttä. www.tietoanuorista.fi
- Souto, Anne-Mari (2011): Arkipäivän rasismi koulussa. Etnografinen tutkimus suomalais- ja maahanmuuttajanuorten ryhmäuhteista. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 110.
- Helsingin Sanomat 13.4.2022: Natoon liittymisen kannatus vakiintunut ennätystasolle: 59 prosenttia kannattaa jäsenyyttä.